

Схема оцінювання тесту Республіканської олімпіади з української мови і літератури – 12 клас, 2019 р.

Тестові завдання	Можливі варіанти відповідей	Схема оцінювання
1. Спираючись на текст, дайте відповіді на кожне питання одним складним реченням.	<p>А. У сім років Іван уже міг розказати, які злі духи, лісовики, русалки оточують людей, міг знаходити цілюще зілля в горах.</p> <p>Б. Іван був незвичайною дитиною, бо його вражало все: таємниці природи, гори, річка, полонина, загадкові істоти, добрі й злі духи.</p> <p>В. Іван одного разу подряпався на самий верх гори, тому що мелодія, яку він хотів зіграти на сопілці, не давалась йому, і хлопчик сподівався, що на горі з флюяри поллеться жадана музика.</p> <p><i>Можливі інші варіанти</i></p>	<p>Усього 6 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь + по 1 б. за кожне правильно побудоване складне речення.</p>
2. Сформулюйте і запишіть одним складним реченням тему прочитаного уривка.	Тема прочитаного уривка – опис природи Карпат, тих обставин, за яких відбувалося формування особистості героя.	<p>Усього 2 б.: 2 б. за правильну і вичерпну відповідь; 1 б. за правильну, але неповну відповідь; 0 б. – за неправильну відповідь.</p>
3. Запишіть подані сполучення слів, замінивши виділені слова синонімами з тексту.	<p>а) оповивали рудаві мхи – вкривали рудаві мхи; б) поглядала на нього – позирала на нього; в) невибагливі пісні – немудрі пісні; г) засмучені гори – зажурені гори; ґ) насупився ліс – нахмурився ліс; д) легко перестрибував – легко перескакував.</p>	<p>Усього 6 б.: по 1 б. за кожний правильно дібраний синонім.</p>
4. Яка роль художніх засобів у наведеному уривкові? Дайте відповіді окремими реченнями, проаналізувавши щонайменше чотири різновиди тропів. Проілюструйте їх прикладами з тексту.	<p>1. За допомогою уособлень (<i>гори щохвилини міняли свій настрій, з-за галузки смереки виглядали гори; гори, напоєні сумом тіней од хмар</i>) автор створює магічний, чарівний, казковий світ; у нього оживають карпатські духи: <i>арідник править усім, блукає веселий чугайстер, русалки виходять з води на берег.</i></p> <p>2. Епітети <i>густі зарослі, бліда папороть, вічний шум річки, плакучі трави, позолочена сонцем вода, ворожа тиша, химерна мелодія, зажурені гори</i> та інші посилюють емоційне сприйняття загадкової та магічної природи краю.</p> <p>3. За допомогою метафор <i>обличчя гір, гомін ріки, на узбіччі гори, сум тіней, хвилі трав, шум річки, боки гори, глибінь моху</i> автор підкреслює чуттєвість навколишньої природи, допомагає нам заглибитися в таємниці Карпат.</p> <p>4. Порівняння <i>рудаві мхи м'яко вгинались і обіймали ногу, як пухова подушка; жовтаня й голубаня обзивались до нього, як з-під води;</i></p>	<p>Усього 12 б. (4 x 3 = 12): 3 б. – за кожну правильну і вичерпну відповідь; 2 б. – за правильну, частково аргументовану відповідь; 1 б. – за значні порушення у розкритті питання; 0 б. – за неправильну відповідь.</p>

	<p>дзвінки корів обзивались, як далеке зітхання; весь світ був як казка допомагають зримо уявити зображені картини природи, точніше передати казковість світу очима і відчуттями дитини.</p> <p>5. Розгорнуте порівняння (співставлення) «І як трудно було вдивитись в те рухливе обличчя гір, так трудно було дитині спіймати химерну мелодію пісні, що виласть, тріпала крильцями коло самого вуха і не давалась» допомагає зрозуміти таємничий внутрішній світ дитини гір – Івана, його бажання спіймати мелодію пісні, що ніяк йому не давалась.</p>	
5. Запишіть цифри словами.	<p>1) Із двохсот двадцяти п'яти вершників тільки шестеро здолали перешкоди й вийшли на фінішну пряму.</p> <p>2) Семистам п'ятдесятьом (п'ятдесяти) трьом школярам Республіки Молдова вручили коштовні подарунки за успішне навчання.</p>	Усього 4 б.: по 2 б. за кожний правильно написаний числівник.
6. Запишіть слова, знявши ризику.	<i>Забагато, взимку, навпростець, щодуху, будь-що-будь, по-гуцульськи.</i>	Усього 3 б.: по 0,5 б. за кожну правильно відповідь.
7. На місці крапок вставте, де потрібно, пропущені літери. Зніміть ризику.	<p>Іван був дев'ятнадцятою дитиною в гуцульській родині Палійчуків. Двадцятою і останньою була Анничка.</p> <p>Не знати, чи то вічний шум Черемошу і скарги гірських потоків, що сповняли самотню хату на високій кичері (горі), чи сум чорних смерекових лісів лякав дитину, тільки Іван все плакав, кричав по ночах, погано ріс і дивився на неню таким глибоким, старече розумним зором, що мати в тривозі одвертала од нього очі. Не раз вона з ляком думала навіть, що то не од неї дитина.</p> <p style="text-align: center;"><i>(За М. Коцюбинським)</i></p>	Усього 5 б.: по 0,5 б. за кожну правильно вставлену літеру.
8. Вставте, де потрібно, пропущені розділові знаки.	<p>І ось раптом в сій дзвінкій тиші почув він тиху музику, яка так довго і невловимо виласть круг його вуха, що навіть справляла муку! Застиглий і нерухомий, він витягнув шию і з радісним напруженням ловив дивну мелодію пісні. Так люди не грали, він принаймні ніколи не чув. Але хто грав? Навкруги була пустка, самотній ліс і не видно було живої душі. Іван озирнувся назад, на скелі, – і скаменів. На камені, верхи, сидів «той», щезник, скривив гостру борідку, нагнув ріжки і, заплющивши очі, дув у флюяру. «Нема моїх кіз... Нема моїх кіз...» – розливалась жалем флюяра. Та ось ріжки піднялись вгору, щоки надулись і розплющились</p>	Усього 5 б.: по 0,5 б. за кожний правильно вставлений розділовий знак.

	очі. <i>(За М. Коцюбинським)</i>	
9. Відредагуйте речення.	1. Піднявшись на верх гори, Іван почув тиху, дивну, нелюдську музику. Коли Іван піднявся на верх гори, він почув тиху, дивну, нелюдську музику. 2. На всі питання учень дав правильну відповідь. 3. Учителі прийшли перевірити, як клас чергує в їдальні. 4. На захід з нагоди святкування ювілею ліцею запрошуються всі випускники без винятку.	Усього 9 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.
10. Обведіть кружечком правильну відповідь.	1. Автор твору «Тіні забутих предків»: Б. Михайло Коцюбинський. 2. Твір за жанром: Б. Повість.	Усього 2 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.
11. Установіть відповідність між твором та його героями, з'єднавши стрілочками відповідні рядки.	<i>О. Кобилянська «Земля»</i> → Івоніка, Докія, Михайло, Рахіра, Сава. <i>Григір Тютюнник «Три зозулі з поклоном»</i> → Марфа Яркова, Карпо, батько, Михайло, дядько Левко. <i>М. Коцюбинський «Тіні забутих предків»</i> → Іван Палійчук, Марічка Гутенюк, Палагна, мольфар Юра.	Усього 3 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.
12. Який слід у творчій біографії М. Коцюбинського залишило його перебування в Бессарабії? Відповідь запишіть 5-6 реченнями.	На початку ХХ століття відомий український письменник Михайло Коцюбинський перебував у складі філоксерної комісії. Три роки тривала робота комісії по знищенню філоксери – шкідника виноградників. За цей час письменник багато подорожував селами країни, з творчим інтересом придивлявся до побуту молдован, циган і бессарабських українців. На основі спостережень Коцюбинський написав декілька творів, які увійшли до «молдовського циклу». Отже, перебування в Бессарабії залишило яскравий слід у творчій біографії письменника. Твори «Для загального добра», «Пе коптьор», «На крилах пісні» і сьогодні цікаві читачеві: в них розкрито таємниці внутрішнього світу місцевого населення Бессарабії, дуже точно і яскраво виражено їхні душевні рухи.	Усього 7 б.: 5 б. – за правильну і вичерпну відповідь; 3 б. – за правильну, але недостатньо повну відповідь; 1 б. – за значні порушення у розкритті питання; 0 б. – за неправильну відповідь + 2 б. за логіку викладу.

<p>13. Доведіть, посилаючись на текст, що Іван дуже любив природу, з малих років відчував глибокий духовний зв'язок з нею, мав вразливу й чутливу душу, був неабиякою дитиною. Відповідь запишіть 3-ма складними реченнями з: 1) <i>сурядним</i>, 2) <i>підрядним</i> і 3) <i>безсполучниковим зв'язком</i>.</p>	<p>1. Змалечку Іван погано ріс, ночами кричав, але мати завжди навіть лякалася його по-старече розумного зору. 2. Після семи років Іван уже знав, що на світі панує нечиста сила. 3. Годинами Іван дивився на магічні гори: в його душі бриніла невідома музика.</p> <p><i>Можливі інші варіанти.</i></p>	<p>Усього 6 б.: по 2 б. за кожне речення – по 1 б. за зміст речення + по 1 б. за відповідність типу.</p>
<p>14. Висловте власні міркування у формі есе, спираючись на твердження: <i>«Природа – матір усього живого»</i> (13-15 речень). Розкриваючи тему, посилайтесь на власний життєвий досвід, на приклади із художньої літератури. Дайте особисту оцінку проблемі.</p>		<p>Усього – 12 б.: а) за відповідність змісту відповіді обраній темі: 4 б. – за повну відповідність змісту відповіді обраній темі; 3 б. – за незначні відхилення в змісті відповіді; 1 б. – за значні відхилення в змісті відповіді; 0 б. – за невідповідність змісту відповіді обраній темі; б) за аргументованість, мовне багатство і дотримання комунікативних якостей письмового мовлення (правильність, логічність, смислову точність, виразність): 3 б. – за аргументований виклад думок, мовне багатство і дотримання основних комунікативних якостей письмового мовлення; 2 б. – за незначні порушення аргументації і відхилення від основних комунікативних якостей мовлення; 1 б. – за часткову аргументованість і значне відхилення від основних комунікативних якостей мовлення;</p>

		<p>0 б. – за повну відсутність аргументації, мовного багатства і серйозні відхилення від основних комунікативних якостей мовлення;</p> <p>в) 3 б – 1 б. за посилання на життєвий досвід + 1 б. за посилання на приклади з художньої літератури + 1 б. за наявність оцінки проблеми;</p> <p>г) за композиційну стрункість і стильову єдність відповіді:</p> <p>2 б. – за струнку, логічно побудовану композицію і стильову єдність відповіді;</p> <p>1 б. – за часткове порушення композиції і стильової єдності відповіді;</p> <p>0 б. – за повну відсутність композиційної стрункості і стильової єдності відповіді.</p>
<p>15. Які обряди і ритуали притаманні весняному календарному циклу українського народу? Відповідь запишіть 4-ма реченнями.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Свято Благовіщення, запроваджене на честь доброї звістки, яку приніс архангел Гавриїл Діві Марії, сповістивши її, що вона буде матір'ю Сина Божого, супроводжується господарськими обрядами: цього дня господарі випускають із хлівів домашніх тварин, а пасічники виставляють вулики на пасіку. 2. У Вербну неділю, яку святкують за тиждень до Великодня на честь в'їзду Ісуса Христа в Єрусалим, святять вербові гілки і символічно б'ють ними один одного, приказуючи: «Будь дужий, як вода, а багатий, як земля» («Не я б'ю, верба б'є – за тиждень Великдень»). 3. Великдень супроводжується великою кількістю обрядодій, серед яких чимало пов'язано з крашанками та писанками: їх як своєрідний оберіг від усякого лиха і хвороб святять у церкві, дарують дітям, родичам, знайомим, цокаються ними. 4. На свято Сорок Святих випікали із тіста сорок «жайворонків» або «голубів», ними діти закликали птахів повернутися з вирію. 5. На Юрія, якого вважали захисником свійських тварин, вперше виганяли худобу на пасовисько, ходили босоніж по росі, щоб було добре здоров'я. 	<p>Усього 4 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.</p>

<p>16. У чому сенс українських народних рослинних символів? Відповідь запишіть 4-ма реченнями.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Калина</i> – символ рідної землі, отчого дому, безсмертя українського народу, а також дівочої краси, ніжності, кохання, щастя; вона прадавній символ вогню і сонця, її вважали священною. 2. <i>Верба</i> – символ пробудження природи і весни, нею виганяють «нечисту силу» з тіла людини. 3. <i>Барвінок</i> – символічний знак життєвої сили, непереможної сили природи, кохання, вірної і взаємної любові, краси, пам'яті, материнської любові; українці вірять, що барвінок захищає від усього злого. 4. <i>Мальва</i> – символ добрих родинних стосунків, краси; у дівочому віці вона означає віру, надію, любов, а це непереможні три єдності. 5. <i>Мак: квітка</i> – символ пам'яті, молодості і краси та їх скороминучості; <i>маківка</i> – символ єдності народу, безконечності всесвіту тощо. 	<p>Усього 4 б.: по 1 б. за кожну правильну відповідь.</p>
		<p>Примітка: за орфографічну, пунктуаційну грамотність, за граматичне і стильове оформлення роботи до всіх попередніх балів додається: усього 10 балів: а) за орфографічну і пунктуаційну грамотність: 10 б. – якщо є 0-1 помилка; 9 б. – якщо допущено 2-3 помилки; 8 б. – якщо допущено 4-5 помилок; 7 б. – якщо допущено 6-7 помилок; 6 б. – якщо допущено 8-9 помилок; 5 б. – якщо допущено 9-10 помилок; 4 б. – якщо допущено 11-12 помилок.</p> <p>Якщо в усій роботі допущено більше 12 помилок, балів за грамотність не додається.</p>

Усього – 90 балів (тестові завдання) + 10 балів (загальна грамотність) = 100 балів.